

Husets och områdets historia

Ett tjärhov var en lokal där vattnet i trätjärnan avlägsnades innan tjärnan skeppades vidare. Själva tjärhovet låg vid Tegelviken nedanför Ersta sjukhus och Tjärhovsgatan passerade detta och slutade vid Danvikstull. Andra änden på gatan låg vid Fatburen, alltså ungefär som i dag vid Götgatan. Namnet Tjärhovsgatan har gatan haft sedan 1600-talet. Östgötagatan hette före 1883 Tullportsgatan.

Fastigheten ligger på tomterna Sturen Större 5 och 6, där det dessförinnan låg två trähus, vilka stod kvar till åtminstone 1910. I ett av dessa föds den 12 maj 1806 Johan Vilhelm Snellman. Han blir en viktig finsk filosof, författare, och statsman, adlad 1866. Han står staty framför Finlands bank i Helsingfors. Hans födelsedag är officiell flaggdag i Finland och kallas Frihetens dag eller Snellmandagen. En minnesplatta sitter på fasaden mot Tjärhovsgatan.

Arkitektbyrån Ullrich och Hallquist utför 1909 den första ritningen på dagens fastighet. Konstruktionen modifieras av arkitekt Sam Kjellberg. Bygglov lämnas 1911 och fastighetsbygget slutförs 1912. Byggmästare är G.J. Lindberg.

Ägarlängd

Förste ägare är C.A. Cedergren, därefter fabrikör S.G.S. Cederholm. Firma Bröderna Persson (David och Emil) köper fastigheten 1919 för cirka 500 000 kronor och 1926 flyttar David in i hörnlägenheten på 2 trappor. En av hans söner, Lennart bor senare i lägenheten ovanför.

På 70-talet säljer familjen Persson till företaget Lycketorp & Arbinge (så kallade "fastighetsskojare" med fastigheter spridda över landet). Kusinerna Persson får aldrig betalt och begär därför till slut att fastigheten skall säljas på exekutiv auktion. Under en tid är fastigheten under kommunal tvångsförvaltning.

Den 23 april, 1980 säljs fastigheten på exekutiv auktion. Marknadsvärdet är 2.8 Mkr enligt tidningsannonsen. Läkarstuderande Johansson, som bodde i hörnlägenheten på Tjärhovsgatan 5, 3 trappor, kallar grannarna till möte i sin lägenhet. "Vi köper huset!" Och så blev det. Fastigheten befinner sig i dåligt skick.

Kommersiella lokaler

Genom åren har lokalerna omdisponerats många gånger. Det är därför svårt att följa hur specifika ytor har nyttjats av olika företag. I början är det mejeri i källarlokalen. Den utgör en filial till mjölkcentralen på Dalagatan. Under första världskriget utnyttjas lokalen till försäljning och utskänkning av livsmedel. 1919 flyttar Bröderna Perssons Charkuteriaffär in med ingång från 29:an, och samma bröders slakteriaffär med försäljning i 5:an. På 70-talet övertar Judiska församlingen fabrikslokalerna samt driver butiken Kosher Livs i 5:an. Företaget säljs till affärsmän med adress i Norge, hyresinbetalningarna uteblir och företaget går till slut i konkurs. Konkursförvaltaren river ut och säljer allt lösöre, bland annat köttroken vilken skeppas till Baltikum. Föreningen förlorar stora intäkter i obetalda hyror.

Hyresgäster blir därefter tillfälliga teatrar bland annat Teater Giljotin, konstutställning, loppis/antik, industrifotoateljé, Kampsportshuset, ljusaffär och restauranger.

R. Petterssons Sko och Klädeshandel finns på Östgötagatan. Även Samuelssons Färghandel finns vid någon tidpunkt på Östgötagatan, mjölkaffär finns till höger om och en skoaffär finns till vänster om Tjärhovsgatans port.

I hörnlokalen finns tidigt Nilssons Frukt, Vin och Blomsteraffär. Den flyttar så småningom tvärs över gatan till nuvarande tobaksaffären. 1970 ligger Sundbergs Livs/Vivoaffär här. Senare på 70-talet flyttar Sveriges första hjulaffär in. Företagets ägare, Folke Thorlén, är en av de aktiva grundarna av föreningen, och lokalen hanteras andels- och avgiftsmässigt som en "lägenhet". Detta förändras på 90-talet då föreningen köper lokalen och kan sätta marknadsmässig lokalhyra. Därefter är det kontor för IT-bolag, Kent Trading/ inredningsbutik, mobiltelefonreparatörer mm.

Fastighetens förändringar under 1900-talet

Tidigt visar det sig att de större lägenheterna mot öster på Tjärhovsgatan är svåra att hyra ut, så de delas upp i mindre. Även lägenheter i 29:an delas, men de flesta av dessa har slagits ihop igen, om än inte till sin hela ursprungliga storlek.

1938/39 installeras centralvärme och varmvatten dras in. I stort sett alla kakelugnar rivs. I samband därmed täpps luftventilerna mot gatan igen, då de ansågs bara behövas för eldstäderna. I åtminstone en lägenhet täpps ventilerna igen redan 1919/20 enligt dateringen på tidningspappret. De öppna spisar som finns kvar i dag är troligen ursprungliga.

Badrum inreds allteftersom med individuella lösningar i nästan alla lägenheter. Vattentoaletter finns troligen från början. På 1980-talet sätts dubbla fönster in mot gården med hjälp av energibidrag. Där satt dessförinnan lösa innanfönster.

1985 målas trapphusen samt 29:ans och gårdens trapphusdörrar. Målaren heter O.hammarstedt och han satte sin signatur på översta dörren i gårdshuset. Själva ådringsmålningen gjordes bra, men målaren skämdes för underarbetet och varnade för konsekvenserna.

Ådringsmålningen på 5:ans trappdörrar sitter sedan 40-talet. De målas av en Åkerström, som bodde i hörnlägenheten på 3e våningen och som arbetade med att måla skärgårdsbåtarnas imiterade mahogny. Han var van att måla på ytor utsatta för fukt och slitage.

Tre generationer plåtslagare Jonaesson (ursprung Gotland) har lagt våra tak. Familjen bor först i gårdshuset, sedan i 29:an. På 1980-talet läggs taket om mot gården. Bröderna Arne och Bernt, födda i fastigheten, startar så småningom varsin plåtslagarfirma och Arne lägger om taket mot gatan på 1990-talet. I samband med takomläggningen på 1980-talet tas ett par varv ner på skorstenarna.

Gatufasaden renoveras först 1938/39, sedan 1967. Under ombyggnadstiden 1967 startar en brand i ett av vindskontoren. Det är lördagseftermiddag och brandmännen från Katarina Brandstation ser branden från sina fönster, och kommer innan de ens blir kallade! Branden begränsades till vind och två lägenheter (hörn- och angränsande västra lägenheten) tack vare att plåt/branddörren ner mot 29:ans trapp var stängd.

Tidigare var Östgötagatans trafik dubbelriktad och till och med bussar passerade: Buss 59 gick förbi till Mosebacke torg. Senare passerade 66:ans trådbuss och svängde av på Högbergsgatan.

Fasaden/Innergården

Den totalrenoverades senast 2005. Dekoren rekonstruerades efter gamla fotografier funna på Stockholms Stadsmuseum. Den grova ytan kallas spritputs och samlar efter en tid på sig smuts och ger då en mörkare nyans. Kulören valdes av en färgkonsult och sades likna den på Rosenbad.

Vid fasadrenoveringen 2005 rengjordes och impregnerades husfasadens stensockel med ett offerskikt för att lättare kunna ta bort klotter.

Fasadbelysning är uppsatt 2006 för att lysa upp den bitvis mörka gatan samt hindra klottrare och kissnödiga att förorena vår fastighet.

Plåttaket är fabriksmålade, vilket flagnar och behöver målas ibland. Kopparplåt täcker takfoten (=området mellan fasad och plåttak). Koppar ärgar till sig en skyddshinna och behöver inte målas.

Innergården totalrenoverades 2012-2013. Då byttes markbeklädningen ut till marksten och lanterninen byttes ut. Även fönster och fasaden målades om.

Fastigheten ventileras genom självdrag, så kallad Stockholmsventilation. Utan fläktar dras inneluften bort via imkanalerna och färsk luft dras in från ytterväggarnas ventiler och från fönsterglipor. Självdraget drivs av tryckskillnad och skillnaden i densitet hos kall och varm luft. Kanalerna var inte avsedda för trycksättning från någon fläkt.

Entré / trapphus

Portarna är byggda i ek. Porten i 29:an brann på 1990-talet då någon satte eld på tidningskassarna som stod utanför. En ny port byggdes av Lindborgs Snickeri. Bägge entréerna har fått nya handtag, vilka är handgjutna kopior utförda av gelbgjutare Dahlström, Visby, efter ett original som satt i 29:an. Även gårdsportarna skall få tidsenliga handtag. 5:ans entré har en takmålning av dekormålare Filip Månsson eller "enligt hans skola".

Hissen är från husets byggår, det vill säga 1912. Motorn byttes på 90-talet.

Mycket historiska fakta har inhämtats från Patrik Persson som bott i fastigheten sedan 1941, samt Jeremy Bennett som gjort historiska efterforskningar ibland annat i museum arkiv.

Sammanställt av Anna Tigerström 2008. Redigerat av Jessica Jönsson 2019.